روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان • نشانی: میدان آرژانتین،خیابان الوند، کوچه آرشیا، پلاک ۶ • تلفن: ۹۲و۸۸۶۵۴۳۹۰ • نمابر: ۸۸۸۸۰۷۱۹ • تلفن آگهی‌ها: ۸۸۱۹۲۸۷۷ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۲۰۹۵۹۳ • توزیع: شرکت‌پیام‌رسان پیروز تلفن: ۵- ۶۶۲۷۲۱۳۰ • چاپ: گلریز تلفن: ۶۶۷۹۵۴۴۲

روزنامه شرق

www.sharghdaily.ir

چهارشنبه • ۳۱ تیر ۱۳۹۴ • ۵ شوال ۱۴۳۶ • ۲۲ جولای ۲۰۱۵ • سال دوازدهم • شماره ۲۳۵۲ • ۲۰ صفحه

اذان ظهر تهران ۱۳:۱۱ • اذان مغرب ۲۰:۳۷ • اذان صبح‌فردا ۴:۲۵ • طلوع آفتاب ۶:۰۵

روزنامه فردا

fardashargh@gmail.com

پرچم سفید

مغزکاوی بازی برد- برد در سیاست

به امید روزهای تعامل و صلح

عبدالرحمن نجل‌رحیم
عصب‌شناس و عصب‌پژوه

● این‌روزها تمامی توجه‌ها به موفقیت یکی از طولانی‌ترین مذاکرات سیاسی برای حل معضل هسته‌ای بین ایران و کشورهای ۱+۵ جذب شده است. در این دور برای اولین بار مذاکره‌کنندگان ایرانی با هدایت مقامات بلندپایه دولتی بر روی بازی برد-برد تأکید کرده‌اند.

در نریست‌شناسی، قدمت این بحث به نظریه تکاملی «داروین» در قرن نوزدهم برمی‌گردد. مدت‌ها این نظریه نوعی بازی برد-باخت در سیر تنازع بقای فردی تعبیر می‌شد و کمتر به ابعاد اجتماعی نظریه انتخاب طبیعی داروین می‌پرداخت. در همان قرن نوزدهم در دولت‌های شرقی، ابداع ورزش رزمی «ای‌کی‌دو» ژاپنی، به‌طور عملی امکان دفاع بدون صدمه و آزاررساندن به حریف را آموزش می‌دهد و اینکه چطور با حرکاتی سریع و ظریف می‌توان خود را در کنار حریف، نه در مقابل آن قرار داد. در سال‌های دهه ۳۰میلادی، بین دو جنگ جهانی خانمان‌سوز در غرب، امکان تعبیر نظریه تکاملی در ابعاد اجتماعی، موضوع ازخودگذشتگی و امکان رفاقت در حین رقابت برای بقا در موجودات اجتماعی پیش آمد. اما بازهم توجه همه‌جانبه و کارسازی به آن نشد. سال‌های دهه۷۰میلادی، پس از فجایع بی‌سرانجام جنگ ویتنام و باخت ماشین جنگی عظیم آمریکا در ویتنام، مصادف شد با اوج دوباره پرداختن به نظریه برد-برد در نریست‌شناسی تکاملی، به‌ویژه اینکه با گسترش تکنولوژی مغزپژوهی امکان بررسی وضعیت برد-برد در مغز انسان به‌تدریج ممکن می‌شد. هم‌اکنون پژوهش‌ها در این زمینه به وضوح نشان می‌دهد که باوجود عده‌ای از خشونت‌طلبان ناباور به امکان بازی برد-برد و محکوم دانستن آدمی به تن‌دادن به بازی برد-باخت و درنهایت باخت-باخت، معلوم شده که می‌توان با ایجاد شرایط مناسب، امکان بازی برد-برد و صلح از طریق به کارانداختن مکانیزم‌های موجود مغزی فراهم کرد. به عبارتی دیگر، آن چنانکه ناباوران می‌گویند، امکان وجود بازی برد-برد غیرواقعی و توهمی نیست، بلکه اساس زیست‌شناختی دارد و چنین نظامی در مدارهای انعطاف‌پذیر مغز انسان اجتماعی تعبیه شده است. با به کارافتادن این مدارهای صلح‌جویانه، مصلحت‌طلبانه و کارای مغزی، از طریق مهیاشدن شرایط آن (که مسئولیت آن نیز به عهده فعالیت آگاهانه مغز اجتماعی انسان‌های عاقل است)، می‌توان آن را به راحتی جانشین یا آلترناتیوی برای مدارهای خصومت‌طلبانه، مقابله‌جویانه و خشونت‌طلبانه در مغز قرار داد. دستگاه عظیم هم‌احساسی همدلانه مغزی برای رسیدن به فهم مشترک با وجود اختلافات، خصومت‌ها، آزردگی‌ها، دشمنی‌های گذشته، آماده است. فهمیدن مواضع مخالف و جایگاه فکری و نظری مخالفان و قائل‌شدن حرمت و اعتبار انسانی برابر برای آنها و همه حق را در مشت خود ندیدن و به خاطر منافع عظیمی که صلح به بار می‌آورد، از بعضی از خواسته‌های حتی به نظر بر حق خود چشم‌پوشی‌کردن، ارزش معنوی جهان انسانی را ارتقا می‌دهد و تضمینی برای بقای جمعی در کره زمین است. پیروزی در جنگ، توهمی بیش نیست. قدرتمندان زورگوی جهان با به راه‌انداختن جنگ و قطب‌بندی جهان به جبهه حق علیه باطل، می‌خواهند وانمود کنند که آنها برنده این جنگ نابرابر خواهند بود، چون حق را در مشت زورگوی خود می‌بینند، اما انسان‌های آگاه امروز در این دام گرفتار نمی‌شوند. معنویت و قدرت انسان‌های آزاده در فهم همه‌جانبه توانایی‌های مغز اجتماعی انسان، در مقابله با خشونت و جنگی است که شرایط ناعادلانه به آنها تحمیل می‌کند. راه مبارزه استفاده از شیوه مشابه زورآزمایی قدرت‌هایی نیست که فقط به بازی خصومت جنگ‌طلبانه برد و باخت یا به نظر خود حق علیه باطل، اعتقاد دارند. در ضمن، پژوهش‌ها نشان می‌دهد که بازی برد-برد آسان نیست. یافته‌های مغزپژوهی دال بر این واقعیت است که موقعیت برد-برد، فشار بار شناختی زیادی را بر مغز انسان مذاکره‌کننده تحمیل می‌کند و این فشار، با بالارفتن درجه اضطراب در هنگام تصمیم‌گیری‌های متعدد برای نشان‌دادن انعطاف در مذاکرات، در مدارهای خاصی از مغز آشکار شده است. مهارت در کنترل رفتار حتی در سطح اتوماتیک و ناآگاه غیرکلامی، چون حرکات و وجنات بدنی، واکنش‌های چهره، چون لبخندزدن به‌موقع و مؤثر، ایجاد اعتماد در طرف مقابل در حین حفظ و دفاع از منافع، هدایت فعالیت گسترده هماهنگ مغزی در سطحی عالی را می‌طلبد. از این نظر نیز باید هیأت مذاکره‌کننده هسته‌ای ایران را موفق دانست. موفقیت این مذاکرات نشان داد که وجود اعتماد، پیش‌شرط اولیه پیشبرد این نوع روابط نیست، بلکه تلاش برای اعتمادسازی در طول همکاری و تلاش در فهم نقطه‌نظرات یکدیگر و تأمین و اجرای بخش قابل قبول آنها، امکان به کارافتادن مدارها و ترشحات هورمونی لازم برای به‌وجودآمدن اعتماد در مغز دولتمردان چند طرف مذاکره را در فرصت‌های پیش‌رو به‌وجود خواهد آورد. به امید روزهای تعامل و صلح و به‌وجودآمدن شرایطی مساعد برای استفاده از همه توانایی‌های شناختی مغزی ما ایرانیان در جهت ساماندهی زندگی در سطح ملی و بین‌المللی‌مان.

کارتون خواب

آروین
arvinmad@gmail.com

واکنش رئیس ستاد بحران به سیل مرگبار: «نباید بزرگ‌نمایی شود»

کافه نظر

با پول های بلوکه شده چه کنیم؟

مهسا علی‌بیگی: رئیس‌جمهور قول داده بود هم سانتریفیوژها بچرخند و هم چرخ زندگی مردم. این روزها و پس از توافق وین، امید به اجرائی‌شدن این قول بیش از گذشته قوت گرفته است به‌ویژه که برگشت پول‌های بلوکه‌شده ایران می‌تواند تأثیرات اقتصادی این توافق را بیشتر کند. این سؤال را پرسیدیم که بهتر است پول‌های بلوکه‌شده ایران پس از بازگشت در چه حوزه‌هایی خرج شود.

خسرو سینایی ◄ کارگردان

خوشحال می‌شوم بخشی از این پول بسته به مصلحت در حوزه فرهنگ و هنر مورد استفاده قرار گیرد اما باید به ضرورت‌های کشور نیز توجه داشت. طبعا سیاست‌گذاران بهتر می‌دانند ضرورت‌های کشور کدام‌اند و این سرمایه در چه جایی به کار برده شود بهترین نتیجه را خواهد داشت. با وجود این سیاست‌گذاران باید در نظر داشته باشند که سرمایه‌گذاری در حوزه فرهنگ به‌نفع کل جامعه خواهد بود و امیدوارم در این مورد نیز بخش فرهنگ و هنر بتواند سهیم شود البته در بخش زیرساخت‌ها، زیرا زیرساخت‌ها و برنامه‌های درازمدت با تغییر مسئولان دچار وقفه نخواهد شد. امیدوارم مسئولان و برنامه‌ریزان حوزه فرهنگ و هنر که در این زمینه به بررسی و تحقیق مشغول هستند بتوانند براساس نیازها و ضرورت‌های بخش فرهنگ، برنامه‌های درستی را در اختیار سیاست‌گذاران کلان کشور قرار دهند تا این بخش نیز از نتایج توافق بهره‌مند شود.

آلبرت بغزیان ◄ استاد اقتصاد دانشگاه تهران

درحال‌حاضر در کشور پروژه‌های عمرانی و زیرساختی نیمه‌تمام زیادی وجود دارد که پول‌های بلوکه‌شده می‌تواند صرف آنها شود. در کنار این پروژه‌ها شرکت‌های خارجی که تمایل به حضور در ایران و سرمایه‌گذاری مشترک با کشورمان را دارند، برای این سرمایه‌گذاری‌ها طرح‌هایی را ارائه خواهند کرد که نیاز به تأمین مالی خواهد داشت. به‌همین دلیل لازم است دولت به‌جای اینکه این پول‌ها را تبدیل به ریال و خرج هزینه‌های جاری کند، آنها را سرمایه‌گذاری کند زیرا تزریق سریع چنین پولی به اقتصاد باعث زیادشدن تقاضاهای خرد، هجوم به بازارها و در نتیجه بالارفتن تورمی می‌شود که درحال‌حاضر توانسته‌ایم آن را تاحدی کنترل کنیم. نکته مهمی که درباره برگشت پول‌های بلوکه‌شده وجود دارد این است که شرایط برگشت این پول‌ها شبیه به شرایطی است که درآمدی ارزی در نتیجه بالارفتن قیمت نفت برای دولت ایجاد کرد. در چنین شرایطی این پول به صندوق ذخیره ارزی خواهد رفت و سریعا جذب اقتصاد نمی‌شود به‌همین‌دلیل درباره پول‌های بلوکه‌شده نیز باید توجه کرد که نباید آن را به‌صورت نقدی به اقتصاد تزریق کرد بلکه این پول باید در اختیار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور قرار گیرد و در این سازمان درباره این پول‌ها اولویت‌بندی و برنامه‌ریزی شود که آن را برای تکمیل پروژه‌های نیمه‌تمام یا تعریف پروژه‌های جدید تخصیص دهیم.

پیشنهاد فردا

● در ادامه درسگفتارهای تابستان ۱۳۹۴، مؤسسه مطالعات سیاسی- اقتصادی پرسش دو درسگفتار در هفته آخر تیرماه و هفته اول مردادماه برگزار خواهد کرد. حسن مرتضوی و ماریار اسلامی نیز در روز شنبه سوم مرداد ساعت ۱۷ درسگفتارهای جدید خود را به ترتیب با عناوین نقد و بررسی «سرمایه» اثر کارل مارکس: بهره، اعتبار و مالیه و مرگ و روایت سینما توگرافیک: خوانش بنیامینی از مرگ، روایت و پایان بازی در فیلم‌های لانگ، آلتمن و گدار را آغاز می‌کنند. علاقه‌مندان برای شرکت در این درسگفتارها و کسب اطلاعات بیشتر، می‌توانند با شماره‌های روابط‌عمومی مؤسسه پرسش ۸۸۸۲۰۱۰-۸۸۸۳۷۶۴۷ تماس گرفته یا به وب‌سایت qporsesh.com مراجعه کنند.

● تازه‌ترین شماره ماهنامه دیده‌بان ویژه تیر، بیش از هرچیز، به موضوع خندوانه و ماه‌عسل پرداخته؛ دو برنامه ویژه تلویزیون که مقایسه آنها با یکدیگر این‌روزها، ورد زبان کاربران شبکه‌های مجازی شده است. گفت‌وگو با احمد حلت، درباره مقایسه این دو برنامه و شخصیت‌های رامبد جوان و احسان علیخانی اصلی‌ترین بخش این پرونده است و پس از آن گفت‌وگویی اختصاصی با رامبد جوان. او در این مصاحبه گفته است که دوست دارد احمدی‌نژاد را هم به خندوانه دعوت کند. گزارش بعدی به مرور حاشیه‌های تماشای والیبال در سالن ۱۲هزار نفری آزادی پرداخته است.

سلام به فردا

انتظار مصیبت از تحمل آن سخت‌تر است

مرضیه برومند

قرار بوده برای کودکانی در گوشه‌ای از دنیا وسایل تفریح، عروسک، مدادرنگی و... ببرند؛ کودکانی که نمی‌دانیم واقعا به چه چیزی نیاز داشته‌اند. یک وقت‌هایی شدت فاجعه به‌قدری بزرگ است که کشف اولویت‌های مورد نیاز فاجعه‌زدگان، سخت‌ترین کار دنیاست. آیا کودکان کوبانی یا سوری یا فلسطینی در این‌روزها، بیشتر منتظر آغوش گرم مادرشان هستند یا نیاز به امنیت دارند یا یک وعده غذای گرم می‌خواهند؟ چه کسی به‌درستی می‌تواند درک کند، وحشت آنها درست در همین لحظه‌ها تا چه اندازه است؟ کودکان روزگار جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به‌خوبی به یاد دارند آن‌روزهای تلخ را؛ روزهایی را که با وحشت اصابت موشک به خانه‌هایشان، می‌خوابیدند و با ترس انفجار از خواب بیدار می‌شدند. این وحشت را در کلمه نمی‌توان مختصر کرد، نمی‌توان توضیحش داد، تحمل‌ناپذیری وحشتی که بشر برای بشر ایجاد می‌کند صدهابار تلخ‌تر از وحشتی است که طبیعت برای ما مهیا کرده و به همین نسبت، ترس از انفجار یک بمب و ترس از موشک‌باران یک محله، وحشت‌آورتر از نگرانی ما درباره سیل و زلزله است. چه کسی می‌تواند بگوید که در شبی که آمریکا وعده حمله به عراق را داده بود، کودکان عراقی چه حالی داشتند و آن شب در تختخواب‌هایشان چه کابوسی را تجربه کردند؟ بچه‌های کوبانی و سوریه امروز چه دنیایی دارند و در ذهنشان، خود را به چه گناهی متهم می‌کنند؟ یادمان نرود که تصور و انتظار مصیبت از تحمل آن سخت‌تر است و در مورد کودکان، حجم اضطراب آنها از وقایعی که نمی‌دانند چیست، بیشتر و بیشتر است.

قرار بوده برای کودکان، پیام صلح را بیاورند اما در یک حمله انتحاری به خاک افتاده‌اند. باید از خود پرسید که چرا خشونت و لذت از آن هنوز در جهان هست و آیا کسی می‌داند، سرنوشت کودکانی که با تحمل این میزان خشونت و وحشت بزرگ می‌شوند، چه خواهد شد؟

اتفاق

ریچارد استون در ایران کارگاه ژورنالیسم برگزار می کند

«ریچارد استون»، دبیر بخش بین‌الملل مجله ساینس، در ایران کارگاه آموزشی ژورنالیسم علمی برگزار می‌کند. انجمن ترویج علم ایران با همکاری مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور و مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران این کارگاه را به مدت یک هفته به زبان انگلیسی برگزار خواهد کرد. ظرفیت این کارگاه‌ها محدود است و به مدت یک هفته به زبان انگلیسی برگزار خواهد شد. همچنین در پایان این کارگاه، به شرکت‌کنندگان آن گواهی‌نامه ای از نشریه «ساینس» اهدا می‌شود. شرکت در سخنرانی عمومی افتتاحیه و اختتامیه برای عموم آزاد است که به‌زودی تاریخ برگزاری آن اعلام می‌شود.

علاقه‌مندان اطلاعات شخصی خود شامل نام و نام خانوادگی، تاریخ تولد، شماره کارت ملی، تحصیلات، میزان تسلط به زبان انگلیسی، پست الکترونیک، شماره تلفن و تلفن همراه خود را تا سوم مرداد به ایمیل tarvijeelm@yahoo.com و popscience.nrisp@gmail.com ارسال کنند. تلفن‌های ۸۱۰۳۲۲۵۱ ، ۸۱۰۳۲۲۵۱ و ۸۸۰۳۶۱۴۴ (داخلی ۲۰۶) نیز برای ارائه اطلاعات بیشتر اعلام شده است.

تجربه دیگران

کاش ما هم ظریف می‌داشتیم
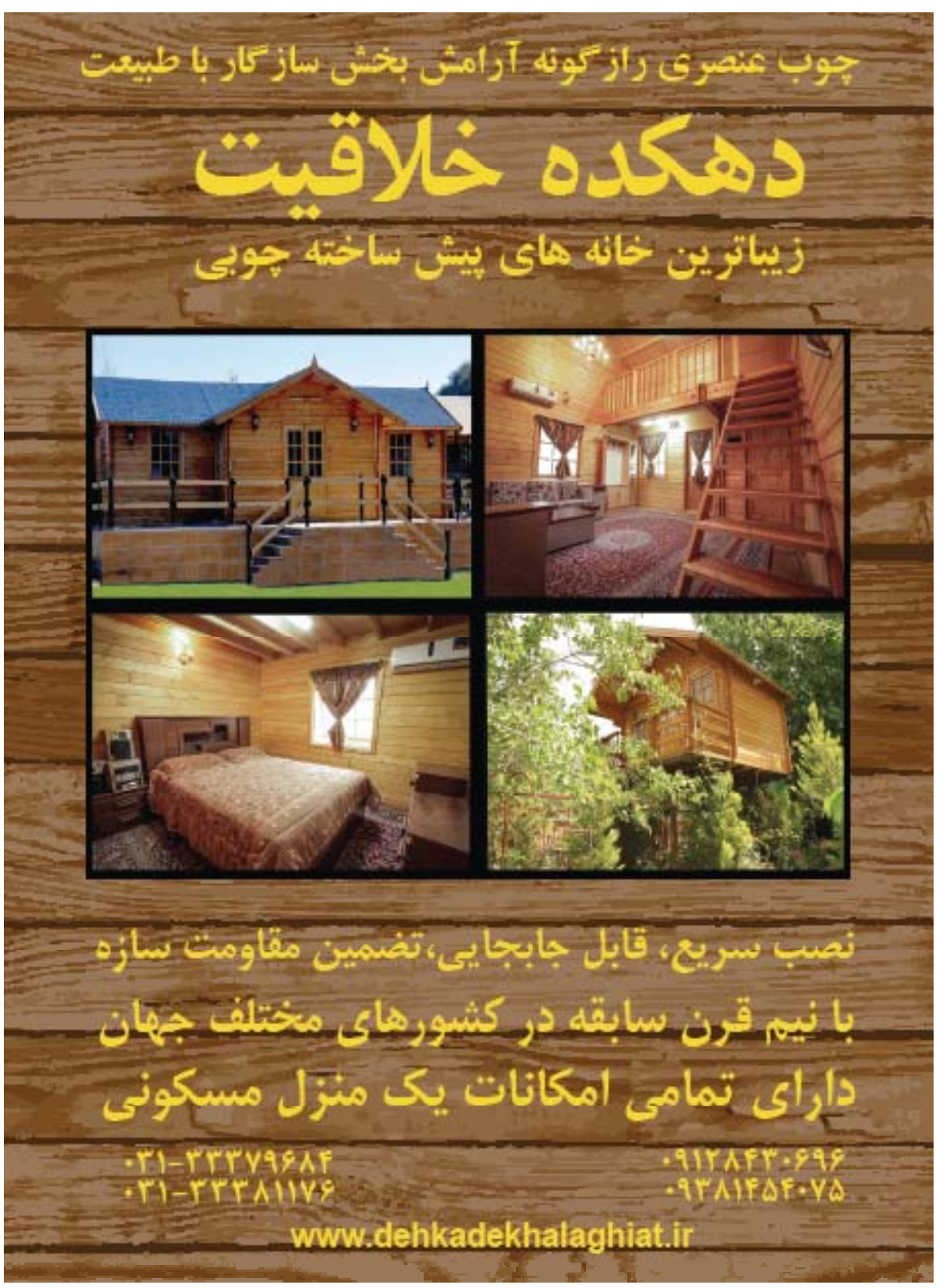
محمدرضا هاشمی: پوشش ویژه رسانه‌های مختلف از روند مذاکرات هسته‌ای ایران و ۱+۵ و انتشار اخبار مربوط به آن در فضاهای مختلف باعث شد که شهروندان افغان هم مانند دیگر مردم جهان نسبت به این مذاکرات به‌خصوص نتیجه آن حساس شوند و این مذاکرات را دقیق پیگیری کنند. قرابت نزدیک میان دو همسایه در کنار وجود موارد مشترکی چون زبان، تاریخ و فرهنگ میان این دو کشور همواره باعث شده است مردم افغانستان نسبت به اتفاقاتی که در کشور ایران می‌افتد حساس باشند. بعد از آنکه تیم مذاکره‌کننده هسته‌ای ایران و گروه ۱+۵ در مذاکرات هسته‌ای به توافق رسیدند؛ کاربران افغان در شبکه‌های اجتماعی واکنش‌های خود را در این‌باره و غالبا با این مضمون که «کاش ما هم ظریف داشتیم» بیان کردند. این کاربران با انتشار پست‌هایی در فیس‌بوک، توییتر، اینستاگرام و دیگر شبکه‌های اجتماعی خوشحالی خود را از توافق هسته‌ای ایران ابراز کردند و با توجه به اینکه روزهای حساس مذاکرات هسته‌ای با دور اول مذاکرات صلح میان نمایندگان حکومت افغانستان و طالبان در پاکستان آغاز شده بود؛ آنان آرزو می‌کردند که کاش در رأس هیأت صلح ما هم مذاکره‌کننده‌ای حرفه‌ای همچون آقای جواد ظریف، وزیر امور خارجه ایران می‌داشتیم تا شاید مذاکرات صلح افغانستان هم نتیجه می‌داد. دور اول مذاکرات صلح میان نمایندگان حکومت افغانستان و طالبان چندی قبل به میزبانی پاکستان آغاز شد اما این مذاکرات هیچ نتیجه‌ای جز شکسته‌شدن طلسم عدم انجام مذاکره به‌همراه نداشت. اشرف غنی احمد زی، رئیس‌جمهور افغانستان در سفر به استان خوست گفت که تا سه هفته دیگر دور دوم این مذاکرات برگزار خواهد شد. وی همچنین روز جمعه بعد از اقامه نماز عید فطر در سخنانی از پیام عیدی ملا عمر، رهبر طالبان، که چراغ سبزی به مذاکرات صلح نشان داده بود ابراز امتنان کرد. درهمین‌حال گفته می‌شود که چین میزبان دور دوم مذاکرات صلح افغانستان و طالبان خواهد بود و به گفته یکی از مقامات افغان در این دور از مذاکرات ترکیب تیم طالبان تغییر خواهد کرد. حالا که روزنه‌ای هرچند کوچک؛ نور صلح را به زندگی مردم افغانستان تابانده، شاید بعضی از مردم افغانستان آرزو داشتند که در رأس تیم حکومت افغانستان فردی دیپلمات و متخصص همچون جواد ظریف حضور داشت تا این مذاکرات به سرمنزل مقصود می‌رسید. شهروندان افغان این‌روزها امیدوارند که با برداشته‌شدن تحریم‌ها و رشد اقتصاد ایران، اقتصاد این کشور هم نفس تازه‌ای بکشد و دو طرف، از این همکاری بهره ببرند.